

מטעמי תורת חיים

פרשת שמ"ני – הפגם הגדול של מדת הכעס

משה רבינו כעס על כך שאלעזר ואיתמר בני אהרן לא אכלו את שעיר החטאת, כפי שנאמר "וְאֵת שְׁעִיר הַחַטָּאת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מִשָּׁה וְהָיָה שָׂרָף וַיִּקָּצֶף עַל אֱלֹעָזָר וְעַל אִיתְמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן הַנוֹתֵרִם לֵאמֹר: מִדּוּעַ לֹא אָכַלְתֶּם אֶת הַחַטָּאת בְּמִקּוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קִדְשִׁים הוּא וְאֹתָהּ נָתַן לָכֶם לְשֵׂאת אֶת עֹון הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה" (ויקרא י, טו-יז). בעקבות כעסו משה רבינו שכח שמ"י ש'אונן' על מתו אסור באכילת קדשים, וכן היה הדין עם אלעזר ואיתמר שהיו אוננים מחמת מות אחיהם נדב ואביהוא (ויקרא רבה יג, א ד"ה אמר רבי הונא. ראה 'תרגום יונתן' ויקרא י, טו-כ).

ויש להתבונן, מהו הפגם הגדול שבא לכל אדם אשר מתכעס על דבר חול ואפילו על דבר מצוה? ואלו עצות יש כדי להינצל מן הכעס?

הכעס הוא כוחו של הס"מ והכועס עובד אותו עבודה זרה

הכעס הוא כוחו של הס"מ הנקרא גם 'אלהים אחרים' (יקב הישר' לר' צבי הירש קאיינדובר פרק צג ד"ה והענין הוא כ"ל), וממנו נמשכים כוחות הכעס אל הבריות (עפ"י 'של"ה הקדוש' שער האותיות אות ר' ד"ה והנה באתי לבאר). על ידי אלף ושש מאות חבורות מחנות של מלאכי חבלה הממונים להביא כעס בגופיהם של בני אדם (זוהר פרשת פקודי דף רמג ע"א ד"ה תחת), כך ש'הרגו' ו'הכעס' הוא מצד הטומאה (זוהר פרשת פקודי דף רסג ע"ב ד"ה 'בגין' היכלות דס"א). הכעס נעשה משכן לסטרא אחרא (ידברים אחרים' להחיד"א דרוש יד לשבת הגדול דף עה ע"ב ד"ה ובוה נבין), וזאת הסיבה שפניו נעשים אדומים, בכדי להעיד שהכעס הוא מצדו של עשו הרשע שעליו נאמר "וַיֵּצֵא הָרָאוֹן אֶדְמוֹנִי" (בראשית כה, כה), וזה בדומה למה שהם מתאדמות בשעת רציחה, שתיית יין, ניאוף ושאר חמדות העולם הזה (עפ"י 'דברי סופרים' לר' צדוק הכהן מלובלין דף כא ע"ב ד"ה ושמת לב יטיב). לכן הכעס שורה רק במקום של טומאה, ולא שורה במקום של 'קדושה' כמו בין המלאכים שעליהם נאמר כולם אהובים כולם ברורים, ואין ביניהם שנאה ותחרות (ייערות דבשי' לר' יהונתן אייבשיץ חלק א' דרוש א' ד"ה אמנם מה שטראה).

כל המתכעס נחשב כעובד עבודה זרה (גמ' שבת דף קה ע"ב, זוהר פרשת פנחס דף רלד ע"ב ד"ה 'ובגין' דמינה' רעיא מהימנא, זוהר פרשת תצוה דף קפב ע"ב ד"ה ובגין כך, 'תיקוני זוהר' תיקון נו דף פט ע"ב ד"ה דאתמר בהון), ועליו דרשו "לא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זָר" (תהלים פא, י) שפירושו שלא תהיה נוח לכעס, לפי שכל הכועס כאילו עובד עבודה זרה (זוהר חדש' פרשת נח דף כז ע"א ד"ה רבי אלעזר), כאשר הסטרא אחרא מתלבשת בו (ידברים אחרים' להחיד"א מאמר בן מרדכי שינדור פרק לה מדת הכעס דף קנו ד"ה מדת הכעס). ואם האדם לומד תורה קרן דף קעט ע"א ד"ה 'מאן דכעיס' מרעיא מהימנא), כי היא עצמה 'עבודה זרה' (יקול ששון' לר' ששון בן מרדכי שינדור פרק לה מדת הכעס דף קנו ד"ה מדת הכעס). ואם האדם לומד תורה במשך כעסו אזי כל אותה התורה הולכת לסטרא אחרא ועליו נאמר "וְלִרְשָׁע אֶמֶר אֱלֹקִים מַה לָּךְ לִסְפֹּר חֲקִי" (תהלים נ, טו) 'ידברים אחרים' מאמר בן מרדכי שינדור דף ז ע"ב ד"ה ובסגנון זה יש לפרש) והאש שלה בוער בתוכו (זוהר' פרשת קרח דף קעט ע"א ד"ה 'מאן דכעיס' מרעיא מהימנא), כי היא עצמה היא כמו 'אש' כפי שנלמד מכעסו של אחשוורוש, שכאשר ושתי המלכה מיאנה לבוא בדבר המלך נאמר "וַיִּקָּצֶף הַמֶּלֶךְ מְאֹד וַחֲמָתוֹ עָצְרָה בּוֹ" (אסתר א, יב), כלומר שנאמר על הכעס לשון 'בעירה' כי הוא כמו אש הרוצה לשרוף ולכלות את הכל (פרי צדיק' לר' צדוק הכהן מלובלין חלק בראשית לראש חודש כסלו אות ו).

על ידי הכעס אדם נעשה משכן ל'סטרא אחרא' וכ'עבודה זרה' ממש (יחומות אנך' להחיד"א על קהלת סוף פרק יא על פסוק 'יחסר כעס מלבך'). וכשהוא מתכעס וצועק ומדבר דברים עד שניחר גרונו כפי דרך הכעסנים שצועקים עד שניחר גרונו – הרי הוא עושה קישוט ותכשיט ענק למיני הטומאה רחמנא ליצלן (ידבר בעתו' לר' ששון בן מרדכי שינדור יום שבת קודש ד"ה והקשורים בגרון), ובכעסו הוא מגביר מאוד את כוחה של 'הקליפה' (ידברים אחרים' דרוש יד לשבת הגדול דף עה ע"ב ד"ה 'יוראה' מהארי"ז י"ט). וכן כל מה שהאדם כועס עם בני אדם בעסקי פרנסתו, הרי שהממון שהוא מרויח על ידי זה הוא תשמיש עבודה זרה ו'אסור' בהנאה, ועתיד להיבדל ממנו בכדי שלא ייהנה בו (ימאור עינים' לר' מנחם נחום מציריטביל מסכת ברכות ד"ה אמר ל"י אליהו). ואם האדם מחרים בכעסו איזה דבר, נחשב שהחרים לסטרא אחרא, כי שוֹרָה עליו 'אל אחר' שהוא הס"מ הנחש (זוהר פרשת קרח דף קעט ע"א ד"ה 'בית דכעיס' רעיא מהימנא). וכך כל מה שעושה האדם בכעסו הן בדיבור והן במעשה, הכל הוא תקרובת לאותו סטרא אחרא הנקרא 'אל זר' (של"ה הקדוש' שער האותיות אות ר' ד"ה והנה באתי לבאר).

ואסור לאדם לזרוק כלי בית בחמתו (זוהר פרשת תוריע דף מג ע"א ד"ה תא חזי אסיר ליה) כי מאותה השעה שעשה זאת הוא מסור בידי 'הקליפה' ואין ברכה במעשי ידיו (ראשית חכמה' שער הענוה סוף פרק ב). וממונים מצד הסטרא אחרא לוקחים את הדבר שזרק בכעס ומעלים את הרוחניות שבו והוא נקרב לפני הסטרא אחרא. ואז מכריזים שם ואומרים "זהו קרבן של איש פלוני!!" וכרוז מכריז בכל הרקיעים "אוי לפלוני שזנה אחרי אל זר ועבד לאל אחר!!" ועוד הכרוז מכריז "אוי לךם כי נָדְדוּ מִמֶּנִּי שֹׁד לָהֶם כִּי פָשְׁעוּ בִּי וְאֶנֶכִּי אֶפְדֶּם וְהִמָּה דְּבָרוֹ עָלֵי כְּזָבִים" (הושע יג, יג) (זוהר פרשת פקודי דף רסג ע"ב ד"ה בגין וד"ה וכוזא). לכן לא יזרוק האדם שום דבר מידי בחמתו כי בזה למעשה הוא נותן אותו לשטן (נשמת חיים' לר' מנשה בן ישראל מאמר שלישי פרק עשרים ושבעה סוף ד"ה ותדע עוד שבעין העין), וכנגד זה פוגם בשכינה (ימדרש תלפיות' למחבר ספר 'שבט מוסר' ענף כעס ד"ה 'תומר דבורה יזהר' בשם 'תומר דבורה'). וגם לפעמים בעקבות כך קרובה קללה לבוא עליו כי השטן עומד עליו לשטנו (נשמת חיים' מאמר שלישי פרק עשרים ושבעה סוף ד"ה ותדע עוד שבעין העין).

ומעשה היה בימי הארי"ז ז"ל באשה אחת שנכנסה בה רוח רעה, והיתה מצטערת האשה הזאת ימים רבים. ושאל ר' חיים ויטאל תלמידו של הארי"ז ז"ל את הרוח על סיבת היכנסו בגוף האשה ועל הטעם שניתן לו בכלל רשות להיכנס בתוכה. וענה לו הרוח "ישנתי לילה אחד בביתה של אותה האשה, ובאשמורת הבוקר היא קמה ממטתה, והלכה להדליק אש מן האיבן צור' על ידי הכאת הברזל בו, בעוד שהיה בידה בד שרוף כפי שהוא הדרך להיאחז בו הניצוץ שנדלק מן האיבן צור. אבל כמה שניסתה אותה האשה לא קיבל ולא נאחו בבד השרוף שום ניצוצות של אש מהאבן צור. ואף שהפצירה האשה עד מאוד, לא עלתה בידה. ואז נתכעסה האשה והשליכה אל הארץ את האבן והברזל שעל ידם ניסתה להדליק את האש, ואמרה בכעסה "תהא לשטן!!". והוסיף הרוח לומר "ובעת אמירתה תיבת 'שטן' היתה לי רשות להיכנס בתוך גופה, כפי שנתנו לי באותה העת מלאכי החבלה את הרשות" (עפ"י 'יקול ששון' לר' ששון בן מרדכי שינדור פרק לה מדת הכעס דף קנו ד"ה ומעשה האשה).

חדש! יצא לאור עולם הספר הנפלא שרבים חיכו לו! הספר השני בסדרת ספרי "מטעמי תורת חיים"

ספר שני – חדש!
כ- 700 עמודים מרתקים!

הספר נדפס עם אותיות מאירות עיניים ומפתח ערכים מפורט מאוד, בנושאים מרתקים על כל חלקי התורה, וכולל הסכמות של גדולי ישראל שליט"א

ניתן לברר פרטים נוספים על הספר ודרכי רכישתו

בטלפון 052-718-3300 (ללא הודעות)

קיימות נקודות הפצה רבות בערים השונות בארץ ובשכונות השונות ברחבי ירושלים

ספר ראשון
כ- 650 עמודים מרתקים!

הכועס מאבד את נשמתו היקרה ועמה כל התורה והמעשים הטובים שלו

כאשר האדם מתכעס סר מעליו צלם אלקים (אגרא דכלה' פרשת בראשית על הפסוק 'ויחר לקין מאוד') **ומסתלקת ממנו הנשמה** (יראשית חכמה' שער הענוה פרק ה' ד"ה וענין בחינות, דרך חכמה' למהר"ל פוחוביצ' דרוש התשובה דף ח ע"א אות ד' ד"ה ועתה נבאר, 'דברים אחדים' דרוש יד לשבת הגדול דף עה ע"ב ד"ה ויראה' מהארי"י ז"ל, 'בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו סבת מאמר ד' אות קיג ד"ה ואען ואומר) **אפילו אם היא טהורה ועליונה** (ישער הגלגולים' הקדמה ה' ד"ה הנה לפעמים יארע), **ועמה מסתלקים גם חלקי 'הנפש' ו'הרוח' שבאדם שכולם קשורים זה בזה, וכולם נפגמים** (יראשית חכמה' שער האהבה פרק יא ד"ה עוד אפשר) **ועל האדם הזה נאמר "טרף נפשו בַּאֲפוֹ"** (איוב יח, ד), **כי הוא עוקר את נפשו מחמת רוגזו** (זוהר פרשת תצוה דף קפב ע"א ד"ה ואי הווא) **ועושה אותה 'טריפה' ומשליך אותה ממנו בכעסו** (ישער רוח הקודש' להארי"י ז"ל חלק כונת האפר ד"ה גם מדת הכעס, 'נגיד ומצוה' דף קפח ד"ה ענין הכעס, 'עמבער יבק' שפת אמת פרק יג ד"ה וגם כן במלאכים). **והוא דומה למי שמחמת כעסו נעץ לעצמו סכין בליבו** ('שליח' הקדוש' מסכת יומא ד"ה המאכסן המלך' בשם 'יספר חסידים').

על ידי כעס אחד מאבד החוטא הרבה טובות (יראשית חכמה' שער אהבה פרק יא ד"ה ואם ימצא פגם) **כי אפילו אם עשה קודם לכן כמה 'תיקונים' לנפשו ומצוות רבות** (ישער רוח הקודש' להארי"י ז"ל ד"ה גם מדת הכעס), **ופעל ועשה לתקן את נשמתו בתורה – הרי שכל אלו עושים להם כנפים ופורחים ממנו כי נשמתו הולכת לסטרא אחרא** (דברים אחדים' דרוש יד לשבת הגדול דף עה ע"ב ד"ה 'ויראה' מהארי"י ז"ל). **וכך הכל נאבד ממנו לגמרי בשעה שנאבדת ממנו הנשמה** (ישער רוח הקודש' להארי"י ז"ל ד"ה גם מדת הכעס), **וכל מה שהאדם הוליד בזכויותיו – קבר בכעסו** (תיקוני תשובה' לתלמידי הארי"י ז"ל פרק כב חובא בסוף ספר 'מאה קשיטה' להרמ"ע מפאנו), **וצריך לחזור ולתקן הכל כבתחילה** (ישער רוח הקודש' חלק כונת האפר ד"ה גם מדת הכעס, 'נגיד ומצוה' דף קפח ד"ה ענין הכעס הנה), **ואם יחזור להתכעס אזי שוב יאבד כל מה שטרח ותיקן, ואין לדבר סוף, ובפרט אם הוא נוח לכעסו**. **ועל זה ידוע כל הדווים** (יקול ששון' לר' ששון בן מרדכי שינדוך פרק לה מדת הכעס דף קנו-קנו ד"ה מדת הכעס).

לכן אמרו רבותינו על אדם שהוא "נוח לכעס ונוח לרצות – יצא שכרו בהפסדו" (פרקי אבות ה, יא), כי אפילו שהוא נוח להתרצות אחרי כעסו, הרי שההפסד שלו כבר גדול היות שטימא את נפשו במה שהוא היה נוח לכעסו והשרה 'אל זר' בקרבו, ועל ידי כך נעשתה נפשו טריפה ('חסדי אבות' להחיד"א על פרקי אבות פרק ה, יא ד"ה נוח לכעס), כפי שאמרו לאיוב "טרף נפשו בַּאֲפוֹ" (איוב יח, ד), כי רצו ללמדו שבכעסו הוא משחית את נפשו ועושה אותה טריפה, וזה עוון גדול ('חומת אנך' להחיד"א על הכתובים ספר איוב יח ד"ה טרף נפשו באפו). וגם אם הכעסן יעשה תשובה על כעסו, הרי כיון שהוא נוח לכעסו הוא ישוב וכעסו ונמצא שהפסדו תדיר. **ומשום כך ביאר הארי"י ז"ל שבעלי הכעס כמעט אין להם תיקון** ('חסדי אבות' על פרקי אבות להחיד"א פרק ה, יא ד"ה נוח לכעס) **כי כל מה שיעשו ויתקנו בתורה ומצוות ומעשים טובים, הולך עם הכעס שלהם כל פעם מחדש** ('דברים אחדים' להחיד"א דרוש יד לשבת הגדול דף עה ע"ב ד"ה 'ויראה' מהארי"י ז"ל, 'נצוצי אורות' להחיד"א על זוהר פרשת תצוה דף קפב ע"א אות ד מהארי"י ז"ל), **עד העת שהם יקבעו בליבם לא לכעס כלל** ('חסדי אבות' על פרקי אבות להחיד"א פרק ה, יא ד"ה נוח לכעס, 'נצוצי אורות' להחיד"א על זוהר פרשת תצוה דף קפב ע"א אות ד מהארי"י ז"ל).

אדם כעסן מאבד את נשמתו ('דברים אחדים' דרוש יד לשבת הגדול דף עה ע"ב ד"ה 'ויראה' מהארי"י ז"ל) **הקדושה, ועל מנת להשיבה** (יראשית חכמה' לר' וידאש תלמיד הרמ"ק שער אהבה פרק יא ד"ה ואם ימצא פגם) **אחרי שנטרפה בכעסו** ('נגיד ומצוה' לר' יעקב צמח דף קפח ד"ה ענין הכעס הנה) **הוא צריך כמה הכנות** (יראשית חכמה' שער אהבה פרק יא ד"ה ואם ימצא פגם), **ולהיטהר מכל וכל** (זוהר פרשת תצוה דף קפב ע"ב ד"ה ואי תימא הא) **ולעשות כמה תיקונים וכוונות רבות** ('נגיד ומצוה' דף קפח ד"ה ענין הכעס הנה), **וגם אז הלוואי שתשוב אליו נשמתו** (ישער רוח הקודש' להארי"י ז"ל חלק כונת האפר ד"ה אמנם שאר, 'יראשית חכמה' שער אהבה פרק יא ד"ה ואם ימצא פגם) **כי בדרך כלל היא לא חוזרת למקומה אפילו אם יעשה הרבה מעשים טובים** (זוהר פרשת תצוה דף קפב ע"ב ד"ה אמר ליה רבי יוסי) **ותשובה וירבה בתורה, כי בכעסו כבר הלכה נפשו ואיבד הכל** ('נצוצי אורות' להחיד"א על זוהר פרשת תצוה דף קפב ע"א אות ד), **ואולי כבר אין לאדם זה תקנה כפי מציאותו בחינת הכעס** (יקול ששון' לר' ששון בן מרדכי שינדוך פרק לה מדת הכעס דף קנו ד"ה מדת הכעס).

הכועס מאבד את חכמתו ואם אינו חכם יכול לצאת מדעתו

זה הטעם שגם חכמתו ונבואתו של הכועס מסתלקות ממנו, אפילו אם הוא חכם גדול וחסיד (ישער רוח הקודש' להארי"י ז"ל חלק כונת האפר ד"ה גם מדת הכעס, 'נגיד ומצוה' דף קפח ד"ה ענין הכעס), **וכפי שאמרו רבותינו "כל אדם שכוועס אם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו"** (גמ' פסחים דף סו ע"ב בשם רבי שמעון בן לקיש). **כעין זה היה עם משה רבינו רבן של כל הנביאים, שכאשר הוא נתכעס על דבר מצוה** (ישער רוח הקודש' להארי"י ז"ל חלק כונת האפר ד"ה גם מדת הכעס, 'נגיד ומצוה' דף קפח ד"ה ענין הכעס) **אצל אלעזר ואיתמר על שלא אכלו את שיעיר החטאת, נעלמה ממנו ההלכה. כך היה גם במעשה לקיטת המן שמשוה רבינו ציוה את ישראל לא להשאיר מהמן** ('ויאמר משה אלהים איש אל יותר ממנו עד בקר' (שמות טז, יט) **והיו כאלה שהותירו מהמן, ומשה רבינו כעס עליהם שנאמר "ולא שמעו אלהים ויותרו אנשים ממנו עד בקר ויגרם תולעים ויבאש ויקצף עליהם משה"** (שמות טז, כ) ('ויקרא רבה' יג, א ד"ה אמר רבי הונא). **ובעקבות כעסו שכח משה רבינו לומר לישראל ללקוט ביום השישי שני עומרים לכל אחד, וישראל גילו שיש כפליים רק כאשר יצאו ללקוט את המן ביום השישי** (שמות רבה' כ, ז).

במשה רבינו עליו השלום התקיים המאמר 'בא לכלל כעס בא לכלל טעות' ('פרפראות לחכמה' לר' נח ליפשיץ חתנו ותלמידו של הגר"א דף כ"ב ע"א, 'פרפראות לחכמה' בחלק 'לקט אומר השכחה' דף מז ע"א ד"ה עיי"כ נ"ל ליתן טעם). **וכן היה בפרשת הקשור כלי המתכות, שכאשר חזרו ישראל ממלחמת מדין, משה רבינו קצף על כך שפקודי החיל השאירו את בנות מדין בחיים שנאמר "ויקצף משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי המאות הפאים מצבא המלחמה: ויאמר אליהם משה החייתם קל וקבה" (במדבר לא, יד-טו). **ובעקבות כעסו שכח משה רבינו לצוות את ישראל על הכשר כלי המתכות של מדין, ואלעזר הכהן הוא זה שציוה אותם שנאמר "ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הפאים למלחמה זאת חקת התורה אשר צוה יהוה את משה: אך את הזהב ואת הפסף את הפחשת את הפזל את הפדיל ואת העפרת: כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר אך במי נדה תחטא וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים"** (במדבר לא, כא-כג) ('ויקרא רבה' יג, א ד"ה אמר רבי הונא). **אמנם לגבי נבואתו של משה רבינו היא לא הסתלקה מחמת כעסו, וזה היות שהיה אדון כל הנביאים כפי שהעידה התורה "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה" (דברים לד, ט), ואינו מן הכבוד לפוגמו בנבואתו** ('מגלה צפונות' לר' אליהו הכהן מחבר 'שבט מוסר' פרשת מטות על הפסוק ויקצף משה על פקודי החיל' ד"ה יעוד נראה' והוסיף שאמנם ממעשה המרגלים במדבר גם לא התייחד עמו הדיבור, אך זה היה בעוון אחרים ולא מחמת שטעה בעצמו).**

אך דבר זה כן היה עם אלישע הנביא, שהתכעס על יהורם מלך ישראל הרשע (מלבי"ם מלכים ב' ג, יד) **כפי שנאמר "ויאמר אלישע חי יהוה צבאות אשר עמדתי לפניך כי לילי פני יהושפט מלך יהודה אני נשא אם אביט אליך ואם אראך"** (מלכים ב' ג, יד), **ועל כן הסתלקה נבואתו** (גמ' פסחים דף סו ע"ב בשם ר' שמעון בן לקיש). **מטעם זה אלישע היה צריך את המנגן על מנת להעביר כעסו ולהתנבא שנאמר "ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן הנגן ויהי עלי יד יהוה"** (מלכים ב' ג, טו) (רש"י גמ' פסחים דף סו ע"ב בשם רבי שמעון בן לקיש), **כי אין כוונתם רק ל'חכם' ו'נביא' שחכמתם ונבואתם מסתלקת מהם בכעסם מחמת גודל מעלתם עד שראוי להקפיד עליהם ולהענישם, אלא אף כל אדם שכוועס יהיה מי שיהיה, שיעור החכמה שיש בו מסתלק ממנו. ואם הוא משולל חכמה** ('מגלה צפונות' לר' אליהו הכהן מחבר 'שבט מוסר' פרשת מטות על הפסוק ויקצף משה על פקודי החיל' ד"ה יגס ראוי לדקדק') **ורק בגדר של מבין** (יקול ששון' לר' ששון בן מרדכי שינדוך פרק לה מדת הכעס דף קנו ד"ה מדת הכעס), **אזי אפשר שייצא מדעתו** ('מגלה צפונות' לר' אליהו הכהן מחבר 'שבט מוסר' פרשת מטות על הפסוק ויקצף משה על פקודי החיל' ד"ה יגס ראוי לדקדק', 'יקול ששון' לר' ששון בן מרדכי שינדוך פרק לה מדת הכעס דף קנו ד"ה מדת הכעס).

הכועס מקבל נפש רעה מהקליפה במקום נשמתו היקרה

כאשר מסתלקת הנשמה, באה במקומה (זוהר פרשת תצוה דף קפ"ב ע"ב ד"ה ואי תימא הא לשעתא) **'קליפה' בליבו של האדם** (יתורת שמואל' לר' שמואל מאפטא פרשת פנחס דף כז ע"ב ד"ה והנה פנחס) **הנקראת 'אל זר'** (זוהר פרשת תצוה דף קפ"ב ע"ב ד"ה ואי תימא הא לשעתא), **שהוא סטרא אחרא** (זוהר פרשת תצוה דף קפ"ב ע"ב ד"ה ואי תימא הא לשעתא) **העושה את המקום ההוא ומחזיק בו ואינו מניחו** (זוהר פרשת תצוה דף קפ"ב ע"ב ד"ה ואי תימא הא לשעתא). **ואז כל מה שהיה בידי האדם עובר להיות תחת 'הקליפה'** (יראשית חכמה' שער הענוה פרק ה ד"ה וענין בחינות אלו), **ורוח הטומאה שורה עליו** (אור צדיקים' למחרי"ם פאפירש סימן פח) **ומחטיאה אותו** (יאגרא דכלה' פרשת בראשית על הפסוק הלא אם תטיב) **לעבור אפילו עבירות במזיד, כי עבירות אלו שורשם הוא תמיד בכעס שקדם להם** (נמאור עינים' מסכת ברכות ד"ה 'אמר ל' אליהו' עיניי). **ולאחר מכן מגיע אל הכעס נפש רעה אחרת** (יספר הגלגולים' להארי"י ז"ל סוף פרק יב, 'שערי קדושה' חלק ב שער ח ד"ה חלק הב' בעונש, 'שער הגלגולים' להארי"י ז"ל הקדמה ח' ד"ה הנה לפעמים יארע, 'שער רוח הקודש' להארי"י ז"ל ד"ה גם מדת הכעס) **שהיא מצד 'הקליפה'** (שער רוח הקודש' חלק כונת האפר ד"ה גם מדת הכעס) **והסטרא אחרא** (דברים אחדים' דרוש יד לשבת הגדול דף ע"ב ד"ה 'ייראה' מהארי"י ז"ל).

פחיתותה של עבירת הכעס רבה יותר מכל שאר העוונות, כי אמנם בכל העוונות נפגמת נפש האדם אך על ידי הכעס היא ממש נעקרת מן האדם (נעוצי אורות' להחיד"א על זוהר פרשת תצוה דף קפ"ב ע"ב אות ב). וכך בכל פעם שהאדם כועס מסתלקת נשמתו ממנו והוא מקבל נפש רעה אחרת, עד שנמצא כי אין לו תקנה והוא תמיד כמו 'כלב השב אל קיאו'. **לכן בעל כעס לא יכול להשיג שום השגה, כי בכל עת הוא בונה ואחר כך סותר מה שבנה** (שער רוח הקודש' להארי"י ז"ל חלק כונת האפר ד"ה גם מדת הכעס, 'נגיד ומצוה' דף קפ"ה ע"ב ענין הכעס היה), **שברגע אחד מסתלק ממנו כל מה שהשיג בקניית הקדושה, ונמצא כי כל ימיו כילה את יגיעו להבל וריק**. ואין לדבר סוף, עד אשר יקנה בו מדת הענוה ויסלק ממנו את מדת הכעס מכל וכל (יראשית חכמה' לר' אליהו די וידאש שער הענוה פרק ג ד"ה ושמעתי עוד שאי אפשר). ומחמת כן גם תפילתו של הכעסן היא תועבה, לפי שהולכת ל'חיצוני' עם הנשמה שהסתלקה ונאחזה בקליפה, עד שיתקן חטאו וישיב את הנשמה למקומה. לכן הכועס צריך תכף לשוב ולהתחרט על ידי התשובה (נ'קול ששון' לר' ששון בן מרדכי שינדוך מחכמי בבל פרק לה מדת הכעס דף קנו ד"ה מדת הכעס).

הארי"י ז"ל היה מקפיד על הכעס יותר מכל שאר העבירות (שער רוח הקודש' להארי"י ז"ל חלק כונת האפר ד"ה גם מדת הכעס), **והיה נזהר ומזהיר את תלמידיו על זה מאוד, ומונעם מלכעוס אפילו בדבר מצוה** (ממעבר יבק' לר' אהרן ברכיה ממדינתא שפת אמת פרק יג ד"ה וגם כן במלאכים). **ומרחיקם מזה עד התכלית האחרון, אפילו מלכעוס עם בני ביתם** (שערי קדושה' חלק ג שער ד ד"ה וזהו מכל מדות). **לפי שכל עבירה פוגמת אבר אחד אבל 'מדת הכעס' פוגמת את כל הנשמה כולה ומחליפה לגמרי** (שער רוח הקודש' חלק כונת האפר ד"ה גם מדת הכעס). **ואין דבר המונע מהאדם להשיג 'רוח הקודש' יותר מהכעס והקפדנות** (שערי קדושה' לר' חיים ויטאל חלק ג שער ד ד"ה וזהו מכל המדות). **וכך היה מעשה עם הארי"י ז"ל שהזהיר והוכיח במאוד מאוד את תלמידו ר' חיים ויטאל ז"ל, על שפעם אחת התכעס עת שלימד את אחיו ולא היה יודע אחיו כפי רצונו** (שער רוח הקודש' להארי"י ז"ל חלק כונת האפר ד"ה גם מדת הכעס).

ועוד מעשה היה בשנת ה'של"ב, שר' חיים ויטאל עבר על קבר של גוי שהיה קדמון יותר מאלף שנה, וכשראה נפש הגוי המת את ר' חיים ויטאל על קברו, ביקש להזיקו ולהמיתו. אך בגלל שהיו מלאכים רבים ונשמות רבות של צדיקים מימינו ומשמאלו של ר' חיים ויטאל, לא היה יכול לו. אז צוה מורו הארי"י ז"ל שבשבו לא יעבור בדרך הזאת עוד. אך מכל מקום נפש הגוי נשארה ללכת עם ר' חיים ויטאל רחוקה מעט ממנו. וכאשר ר' חיים ויטאל התכעס לפתע עם אחד שנקרא ר' יהודה משען, אז כל המלאכים והנשמות של הצדיקים שליוו אותו הלכו להם מחמת הכעס, והיתה יכולה נפש הגוי לשלוט בו. והיא התחברה אליו להחטיאו עד שלא רצה ר' חיים ויטאל לשמוע את דרשת מורו. והיה הארי"י ז"ל בצער גדול מאוד על תלמידו. והתגלגל הדבר עד שלבסוף היו אבריו של ר' חיים ויטאל נחלשים אחד לאחד והולכיהו לפתחו של הארי"י ז"ל, אך ר' חיים ויטאל כבר לא היה יכול לקום כי לא נותרה בו נשמה כלל והיה מת לגמרי. והארי"י ז"ל השכיבו על מיטתו וסגר אחריו את הדלת, והיה מתפלל וגוהר על תלמידו ושוב קם מתפלל וגוהר עליו, כך עד לחצי היום. ואז חזרה נשמתו של ר' חיים ויטאל מעט מעט עד שפתח את עיניו, וקם ובירך ברכת 'מחיה המתים' (עדותו של ר' חיים ויטאל בעצמו ב'שער הגלגולים' להארי"י ז"ל הקדמה לח ד"ה 'בשנת השלי"ב יצאנו אל השדה' וראה שם באריכות כי קיצרנו).

אסור להתקרב ולהתחבר לאדם בשעה כועס ואסור להסתכל בפניו

הכועס מטמא את נפשו וגופו (ממעבר יבק' לר' אהרן ברכיה ממדינתא שפת אמת פרק יג ד"ה גם כן במלאכים) **מבפנים ומבחוץ, בשונה משאר העבירות שבהם האדם נטמא רק בגופו ומבחוץ בלבד** (זוהר פרשת תצוה דף קפ"ב ע"ב ד"ה אמר ליה אי הכי). **ועם החלפת נשמתו, מטמא הכועס גם את כל מי שמתקרב אליו**. ועל זה נאמר "חֲדָלְךָ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נִשְׁקָה בָּאָפוֹ כִּי בְמָה נִחְשָׁב הוּא" (ישעיה ב, כב), כלומר תתרחקו "מִן הָאָדָם" שהחליף את ה"נִשְׁקָה" שהיא קדושת קונו, מחמת "אָפוֹ" כלומר בכעסו, לפי שטומאתו מטמא את הכל ו"בְמָה נִחְשָׁב הוּא" – שנחשב כמו 'במה' של עבודה זרה (זוהר פרשת תצוה דף קפ"ב ע"ב ד"ה ובנין וד"ה תא חזי האי איהו), **שהרי 'אל זר' שוכן בתוכו** (זוהר פרשת תצוה דף קפ"ב ע"ב ד"ה ואי תימא הא). **ואסור להתקרב ולהתחבר עם אדם זה שמרד בקונו** (זוהר פרשת תצוה דף קפ"ב ע"ב ד"ה ואי תימא בר נש) **וכל המתחבר עמו או מדבר עמו הרי הוא כמי שהתחבר עם עבודה זרה** (זוהר פרשת תצוה דף קפ"ב ע"ב ד"ה כי במה).

כשאדם כועס שורה 'אל זר' על פניו (יתולדות אהרן' לר' אהרן מוסיטאמיר בחלק ליקוטים דף מד ע"א ד"ה כל ישראל), **וכשם שאסור להסתכל על עבודה זרה שנאמר "אַל תִּפְגְּוּ אֶל הָאֱלִילִים"** (ויקרא יט, ד) **כך גם אסור להסתכל בפניו של אדם כועס** (זוהר פרשת תצוה דף קפ"ב ע"ב ד"ה כי במה נחשב הוא). ונרמז הדבר במה שנאמר "וְאֶל קִין וְאֶל מִנְחֹתוֹ לֹא שָׁעָה וַיַּחַר לְקַין מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו : וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל קַין לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ" (בראשית ד, ה-ו), שהרי הפסוק השני היה יכול להתחיל בתיבות 'וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל קַין' והיו מבינים ממילא מהפסוק הקודם שמדבר על קין, אך לא נאמר כך אלא "וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל קַין" – כי ה' לא דיבר בפניו של קין ממש אלא רק אמר 'אמירה' שנמשכה אל קין, וכל זה על מנת להורות שאסור להסתכל בפניו של הכועס (יאגרא דכלה' למחבר 'בני יששכר' פרשת בראשית על הפסוק 'ויאמר ה' אל קין). **ונוסף לכך כל המסתכל על אדם שכועס משתכח ממנו תלמודו, ומלאך רע העומד שם ממחר לנקום בו על ראיית עיניו** (יספר חסידים' סימן תתשכו. וראה ספר 'יתולדות אהרן' לר' אהרן מוסיטאמיר על הפסוק קרח דף כג ע"א ד"ה 'ויאמר שמואל' שהאותיות שמדבר האדם בכעס סובבים אותו ולכן אסור להסתכל בצורתו עיניי).

לא יכעס האדם עם חבריו ואף לא בני ביתו על שום דבר שבעולם

צריך האדם להיזהר לא לכעוס כלל על שום דבר שבעולם (מגיד מישירים' למלאך המגיד של ר' יוסף קארו בהתחלה בחלק 'שבח הרב' ד"ה ובכן זוהר מסמא"ל) **וירחיק מזה בתכלית הירחוק** (מתוך אזהרותיו של ר' חיים ויטאל בהקדמתו לספר 'עץ החיים' להארי"י ז"ל) **עד הקצה האחרון** (יספר חסידים' תחילת סימן קמה), **אפילו בדבר מצוה** (נגיד ומצוה' לר' יעקב צמח דף קפה ד"ה ענין הכעס היה, 'שער רוח הקודש' להארי"י ז"ל חלק כונת האפר ד"ה גם מדת הכעס) **או בקנאות ה'** (מגיד מישירים' פרשת עקב ד"ה ה' עמך וכו' רק כ) **או בדברי שמים, כמו שנלמד מהמעשה עם משה רבינו עליו השלום** (מגיד מישירים' למלאך המגיד של ר' יוסף קארו בהתחלה בחלק 'שבח הרב' ד"ה ובכן זוהר מסמא"ל). **וירחיק מזה לא רק בשפתיו אלא גם בליבו** (נפיי 'אהבת יחונתן' לר' יהונתן אייבשיץ חלק אלוין בכות ד"ה ואמר אח"כ ישבע בחרפה), **וְלִלְמַד לעצמו בכל שעה ושעה שלא לכעוס כלל** (יספר חסידים' סימן קמה) **אפילו על דיבור או מעשה** (מגיד מישירים' למלאך המגיד של ר' יוסף קארו פרשת בראשית ד"ה והזהר להתרחק) **שראו כי כעוס עליו** (יספר חסידים' סימן קמה).

